

מתוך: 'ספר הפרדס'

א' ואמר, בעת שינעם דבור המשורר חכם קראוהו נביא. ב' ואמר, השמר משנאת המשורר כי יותר יאמינו כזבו מאמתתך. ג' ואמר, לא יכבד המשורר לעולם על בני חברותו, ולא תשנא מי שירבו אוהביו כמשורר נוצח אוי למי שישנאהו. ד' ואמר, יתרון המשורר, יעמוד במקומו ויתנקם מאויבו אשר מעבר לים. ה' כאשר תראה ב' משוררים ישנים עזור היום לאחד ומחר לשני ויעשו ככה לזולתך עד שירבו שומרי המערכה ויתחדשו הצחיות. ו' החזקתי החכמה בימיני והשיר בשמאלי, והיה כל העורך עמי מסוכן. ז' המליצה משרת השיר. ח' לולא משלי השירים לא יעמדו הדתות, בעבור כי דרך כל שיר לחזק דתו ולגדל אמונתו בנועם המליצה וערכות המשלים אשר ראה הנפש אליהם ויתעוררו עליהם הלככות ויודו עליהם השומעים אחר שהכונה אמת. ט' רוב המשוררים האמתיים אשר היו עד היום הלינו על הזמן ויתרעמו על התמורות. י' לא מצאתי מריבה שישמחו עליה ביושר ואמת כמריבת שני המשוררים. י"א כאשר ימר לבב המשורר ימתק שירו, וכאשר תאיצנה אותו הרעות תיטב מליצתו כדמות האשה המקוננת. י"ב אנשי המליצה והמשוררים ישוב אצלם הכילי והנדיב מפזר, ויתיקר בהם המלך, והמה בעלי מוסר אשר מעולם. י"ג אין המשורר האמתי גוזר הפלגה תכף שילדתהו המחשבה, גם אשר יבחר היום מואס מחר, איננו נשען מן הצחות על עצמו אבל שואל עליהם אחד משוחרי השיר. י"ד המשוררים אשר לא יקבצו שיריהם כקוצר כל שדיהו שבולת שבולת וזורה לרוח כל שבולת מהם ונמצא קצר כל השדה ומאומה אין בידו. ט"ו לו ישאלך על שיריך ואתה כבר אספת אותם תוציא ספרך הטוב בלי שתצטרך לתור לדרוש שיריך הישרים או מלשקוד ולחדש שירים יפורסמו למבקשים. י"ז יתרון למשורר על החכם כי אנשי חכמה לא ילמדו רק דעות זולתם ודעותם להם מציאה, ואנשי המליצה כל שיריהם מהם זולתם, ודעותם להם גניבה. י"ח ריש המשוררים שמחת הנדיבים. י"ט מי שידבר על המשורר טובה, הוא חכם. והמחפה עליו דברי ריבות שונא נפשו

על כן הישמר מה תדבר על המשורר כי הוא שמח אם תחרפהו. (כ') החכמה ביד הזריזים, והשיר לעולם ירושה מן הטבע. (כ"א) העמידו המליצים אמונת הבורא בפיוטיהם, והמשוררים בחרוזיהם, והחכמים בדרשותיהם. (כ"ב) בהתעורר על שיר שקול ישמעהו [ישנאהו] המון הדברים. ורוב המשלים הצריכים הרחבת לשון, הוא בסבת המשקל יאהב הקצור ויבעט ברוב מה שיבואהו רחבת הטעמים ואריכותם. והוא כדמות פרש רוכב על סוס בהר גבוה קצר הדרך ויצהיל הסוס ויתגעש יחזק הפרש רסן וישקיטהו. ובעל המליצה עם החרוזים מבלי שישמור על המשקל, הדרך לפניו יותר רחב ועודנו צריך הישוב והעמידה כדמות הצבי הקל ברוצו, ישמור תמיד אם כרו לפניו שוחות ומערות יפול בהם וכן יביט אחריו ויזהר. ואמנם בעלי המליצה בלי חרוז כדמות הצפור הנמלט מרשת הצייד לא יחדל מהתעופף עד הגיעו אל קנו. (כ"ג) היה השיר הערב לנפשות כסם החזק, כל מריחו יתעטש וערבות השיר רוח נכנס ברעיונים מתפשט לכל חדרי הגויה. (כ"ד) אם תרצה שיתפרסם ענין מן הענינים שימהו בשיר, ואם תשימהו בספר לא יתפרסם בחיך. (כ"ה) בהתפאר בשיר שאינו ממנו יבוא שילעגו עליו. (כ"ו) טרם שיהלל המשורר את הנדיב שאל על מסת ידו ועל נדבת לבו. (כ"ז) השיר הוא המסלה העולה אל קנין המדות הטובות ואל המישרה וחברת הנכבדים וקורבת המלכות, והמוסר וההנהגה הטובה אחוזים בכנפיו, ובעליו רחוק שיאג. (כ"ח) שני למודים לא יתכן האחד מבלי רעהו והם הדקדוק והשיר. (כ"ט) בחר מן האוכל ממה שתחיה בו, ומן המלבושים ממה שלא תתגנה בהם, ומן הדקדוק ממה שישמרך מן הטעות. (ל') הנקוד הוא מכלל הדקדוק, שימהו מידיעתך ולא ממלאכתך. (ל"א) בחר המלאכה השפלה טרם שתצטרך לזולתך, ומות בחסרון כל בירכתי הבית טרם שתכנס העושר בעול ובתרמית, ובחר במליצתך פועל הקל מכל בניני הדקדוק טרם שתצטרך אל הנכבדים. (ל"ב) הלשון חולה והדקדוק נקוי ירפאהו. (ל"ג) לולי האדנות היינו בולעים איש את אחיו, לולא הרשעים לא זכרנו לחסידים מעלתם, ולולי החסידים לא זכרנו הבורא, ולולי חמלת הבורא עלינו במה שחנן אותנו הדקדוק נשחת הלשון ונאבדה התורה. (ל"ד) היות המדקדק התכבד מן המשוררים ומבעלי התורה בשבת בלבד. (ל"ה) שיוסד הבנת האדם מן המושכלות כשעור טעם הזכוב ממתקת הפרחים. (ל"ו) פזר הונך באנשי החכמה כי יש מטמון באמתחותיה. (ל"ז) אל תבוז השכל המסכן, שאם ראית בדולח בין המשפתים, כבר היית רץ לקראתו. (ל"ח) מה נכבד

החכם עם היחס ועודנו צריך אל המוסר. ל"ט) כאשר תבקש יועץ אשר לא
יבגוד בך בחר החכם הרש.

זהו כלל מה שראיתי זכרוננו בהמצאת חפצך ומלוי שאלתך לפי השעה ודי
לנו עם רבות השנים וימי הילדות אשר אנחנו בו כאשר ידעני אחי בן שבע
עשרה שנה היום בהמלא שאלתך ולו לא הטרידוני עיון בשאר ענינים
נכבדים מהם גבוהים עליהם אפשר שהיה חבורנו יותר מתוקן ויותר נרצה.